

WORKING PAPER 2019:01 | Anders Gustafsson

Detta är en sammanfattning av Tillväxtanalys working paper (WP) 2019:01 *Does the countryside lack funding? The impact of public small business loans on firm growth and its dependence on location*. Originaldokumentet, skrivet på engelska, finns att ladda ner på www.tillvaxtanalys.se.

Regionala skillnader i effekter av statliga företagslån

I Tillväxtanalys working paper (2019:1) undersöks hur effekterna av Almis lån till företag varierar beroende på vart företaget är geografiskt placerat. Denna studie är en uppföljning på resultaten som presenterades i Tillväxtanalys working paper (2018:2) där de generella effekterna av Almis företagslån undersöktes.

Det finns flera anledningar till varför det är intressant att se ifall effekterna av ett lån skiljer sig åt beroende på geografisk fördelning. Baserat på tidigare forskning finns det tre olika teorier om hur effekten bör skilja sig åt beroende på ifall ett företag är placerat i glesbygd eller mera urbant.

1. Ett lån bör leda till större effekter på ett företag som befinner sig i en glesbygd än i en storstad. Detta eftersom kapitalmarknaderna fungerar sämre i glesbygd jämfört med i storstäder och det därför finns flera lönsamma projekt som inte får tillräcklig finansiering. Ifall dessa projekt och företag får tillgång till kapital så kommer de att kunna realisera sin potential.

2. Ett lån bör ge samma effekt oavsett vart företaget befinner sig. Ifall kapitalmarknaderna fungerar perfekt, eller nästintill perfekt, så bör kapitalet fördelas ut på ett sådant vis att alla investeringar som genererar tillräcklig vinst finansieras, oavsett var dessa befinner sig. Alla företag bör, korregerat för risk, ge samma avkastning oavsett placering.

3. Ett lån bör leda till mindre effekt i glesbygd än i storstäder. Under en lång tid har städer utvecklats mera positivt jämfört med glesbygden på grund av så kallade agglomerationseffekter. Städer gör det lättare för framför allt tjänsteföretag att utvecklas genom att det är lättare att hitta kunder och kompetent arbetskraft. Flera studier har visat att städer är viktiga för ekonomisk tillväxt i högteknologiska länder så som Sverige.

Det går alltså inte på förhand att avgöra hur effekterna kommer att skilja sig åt eftersom det finns teoretiska argu-

»Det finns flera anledningar till varför det är intressant att se ifall effekterna av ett lån skiljer sig åt beroende på geografisk fördelning«

ment åt alla håll, vilket gör en empirisk studie av särskild vikt.

Vi studerar åren 2000–10 och innefattar alla lån som Almi beviljade under den tiden, samt bakgrundsdata för företagen mellan 1997–2013. Genom att kombinera informationen som Almi har levererat till Tillväxtanalys med Tillväxtanalys individ- och företagsdatabas (IFDB), som baseras på data från SCB, går det att få ytterligare

information om de företag som fått lån från Almi och deras omsättning, antal anställda etcetera. En svårighet med denna typ av studie är det så kallade selektionsproblemet. Företag som väljer att ta ett lån från Almi är annorlunda från företag som inte tagit ett lån därför. Å ena sidan kan dessa företag vara bättre än andra företag eftersom de tagit ett relativt dyrt lån för att göra investeringar och dessutom oftast fått med sig en privat bank som investerar i bolaget. Å andra sidan kan dessa bolag vara sämre än bolag som till exempel klarar av att finansiera sig helt genom kommersiella banklån, som är billigare men ställer större krav på företaget i form av kassaflöde och säkerhet. Det krävs därför en mera avancerad metod än att bara utvecklingen av företagen som fått lån från Almi med ett genomsnittligt bolag.

Matchning av företag som lösning på identifikationsproblemet

I likhet med tidigare studier har vi valt att använda oss av en matchningsmetod som heter Coarsend Exact Matching (CEM) för att hitta en så snarlik kontrollgrupp som möjligt. Metoden innebär att liknande företag väljs ut på basis av ett antal variabler. Målet är att hitta företag

»För att mäta effekterna av Almis lån genomförs en regressionsanalys på fyra olika målvariabler: omsättning, antalet anställda, produktivitet och investeringar. Analysen genomförs på ett sådant vis att det går att se hur företagen har utvecklats efteråt baserat på i vilken kommuntyp de var placerade.«

som är ungefär lika de företag som fått Almi-lån på flera punkter. Det går att matcha dels exakt, det vill säga att kontrollgruppsföretaget måste tillhöra exakt samma region som det företag som fått ett lån, samt mera grovt. När det gäller numeriska variabler som skuldsättning behöver inte kontrollgruppen vara på öret likadan. Företag som fått lån från Almi har matchats på basis av antalet anställda, skuldsättning i förhållande till eget kapital, bransch och geografisk placering.

Särskild hänsyn måste tas till bolag som är helt nystartade. Dessa bolag är mer volatila än äldre bolag, vilket innebär att de förändras mycket men åt vilket håll förändringen sker kan vara svårt att förutsäga. Det är vanligt att dessa bolag försvinner efter några få år. Vi har därför delat upp analysen i två grupper: bolag som observeras för första gången när de får ett lån från Almi och bolag som har minst ett års tidigare observationer. Bolag som syns i data för första gången kallas i analysen för ”nya” bolag medan de som är minst ett år gamla kallas ”gamla”. Detta är givetvis en förenkling, ett bolag som bara är ett år gammalt är fortfarande ungt. Vidare kan förklaringen till

att ett bolag syns för första gången i data vara att bolaget har ombildats och fått ett nytt bolagsnummer. Det finns dock inget generellt effektivt system för att hantera detta problem. I den akademiska forskningen är det vanligast att små och nystartade bolag exkluderas helt, just för att de är så volatila. Men eftersom Almis utlåning i stor utsträckning går till nystartade bolag skulle det i detta fall leda till ett stort bortfall och i stället har denna uppdelning i nya och gamla bolag använts.

För företag som inte är helt nystartade har även tillväxten i omsättningen använts i matchningen. Det går efteråt att se att den nya kontrollgruppen är mera lik Almi-bolagen än vad som var fallet innan matchningen, vilket tyder på att matchningen lyckades i att skapa en bättre kontrollgrupp.

Indelning av Sverige i kommuntyper för regional analys

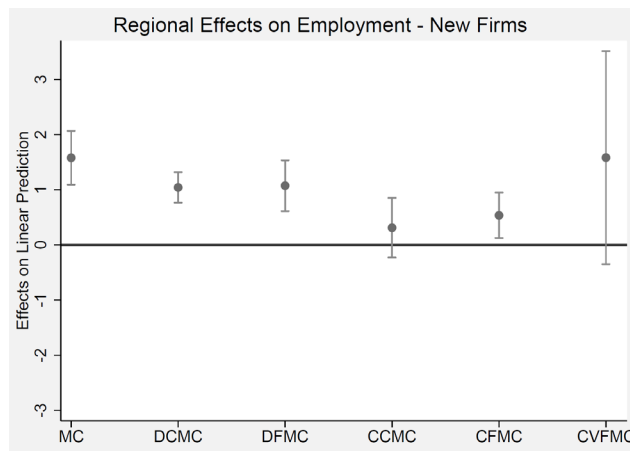
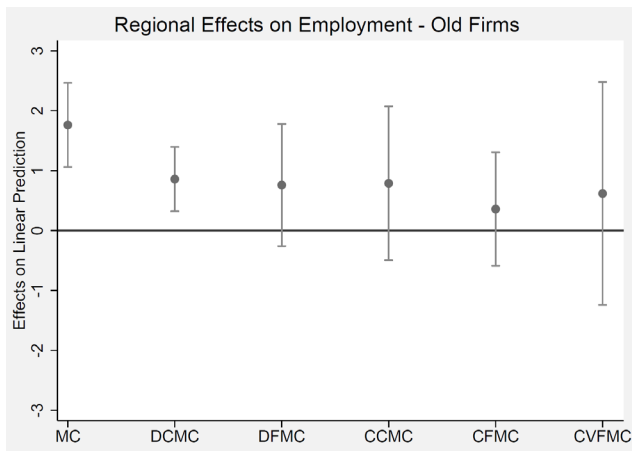
För att mäta effekten baserat på i vilken sorts kommun företaget befinner sig så behövs en definition av kommuntyper. Tillväxtverket har skapat en sådan definition, där alla Sveriges kommuner delas in i 6 kategorier: Storstadskommuner (MC), Tätta kommuner nära en större stad (DCMC),

Tätta kommuner avlägset belägna (DFMC), Landsbygdskommuner nära en större stad (CCMC), Landsbygdskommuner avlägset belägna (CFMC) och Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna (CVFMC). Denna indelning är den som används i studien, där effekten på företagen mäts baserat på vilken kommuntyp som företaget är placerat i. Kommunindelningen har översatts till engelska och getts förkortningarna som i parantes ovan.

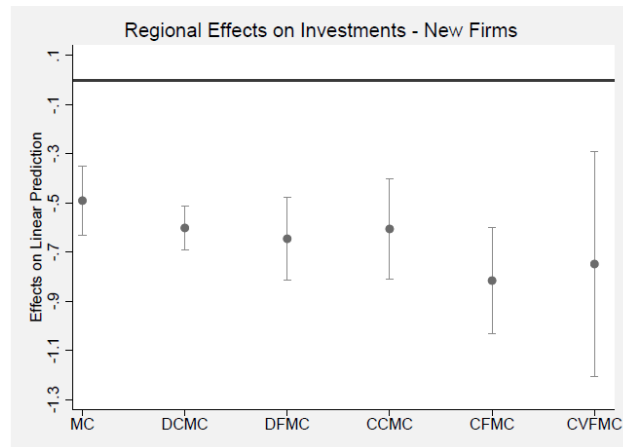
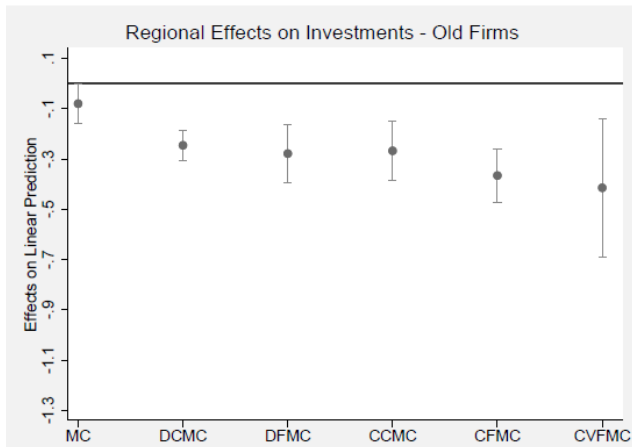
Regressionsanalys på fyra olika utfallsvariabler

För att mäta effekterna av Almis lån genomförs en regressionsanalys på fyra olika målvariabler: omsättning, antalet anställda, produktivitet och investeringar. Analysen genomförs på ett sådant vis att det går att se hur företagen har utvecklats efteråt baserat på i vilken kommuntyp de var placerade. Då det finns fyra utfallsvariabler som mäts för såväl nya som gamla företag skapas åtta olika resultat. Resultaten kan visas i grafisk form i följande figurer, där punkterna visar regressionsestimaten och de streckade linjerna visar konfidensintervallen:

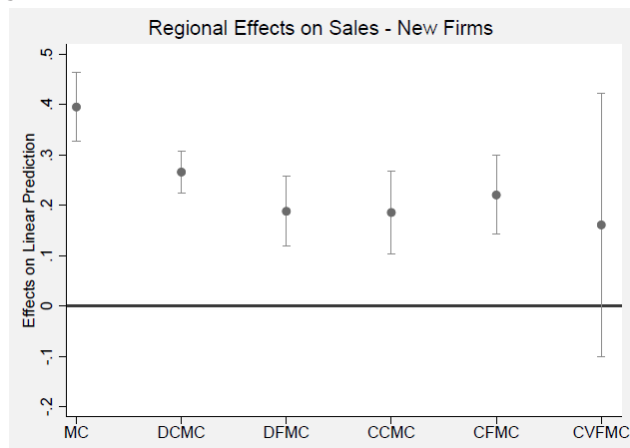
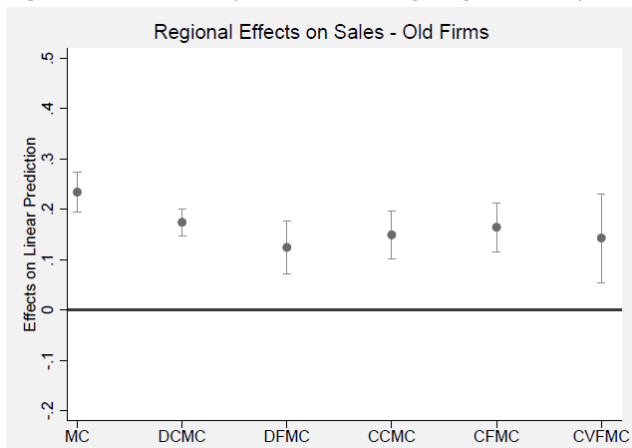
Figur 1 och 2 Effekter på sysselsättning för gamla och nya företag

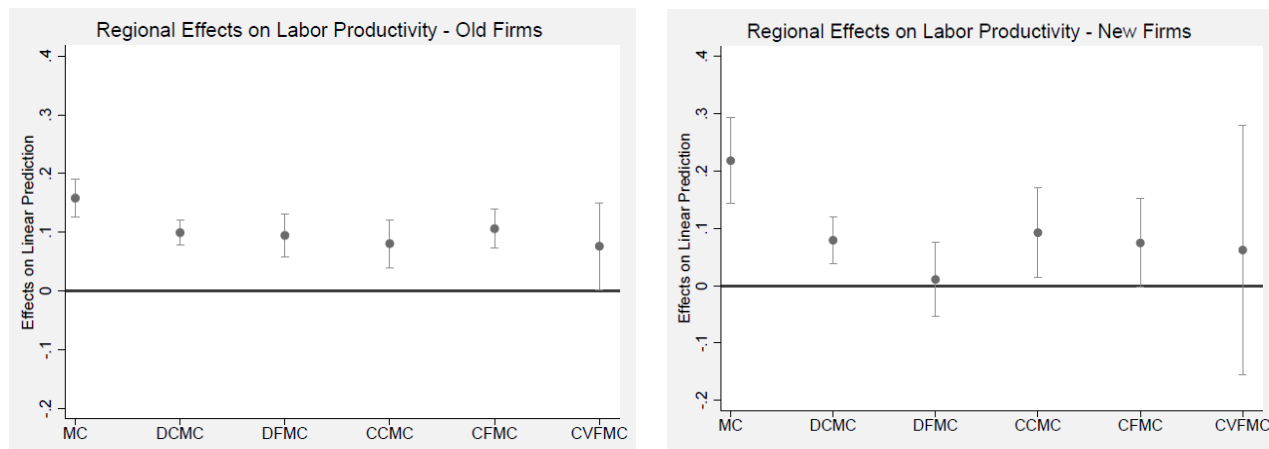
Figur 3 och 4 Effekter på investeringar för gamla och nya företag

Figur 5 och 6 Effekter på nettoomsättning för gamla och nya företag

Figur 7 och 8 Effekter på arbetskraftsproduktivitet för gamla och nya företag

Resultat av regressionsanalysen

Som visas i figurerna är effekterna av Almis lån som störst i storstäderna, MC, för alla utfallsvariabler och för såväl äldre som nya företag. Äldre företag i storstäder anställer nästan ytterligare två individer under tiden efter att ha fått sitt lån, medan nya företag anställer ungefär en ytterligare individ. Bland äldre företag i glesare regioner finns det ingen statistiskt säkerställd effekt på antalet anställda. Mängden investeringar är negativ efter det att företagen

»Som visas i figurerna är effekterna av Almis lån som störst i storstäderna, MC, för alla utfallsvariabler och för såväl äldre som nya företag.«

fått sitt lån, vilket kan framstå som märkligt. Som visats i tidigare studier beror detta dock på att lånen från Almi leder till att företagen genomför stora investeringar det året som de får lånet, men klart mindre åren efteråt. Eftersom det inte är möjligt att illustrera resultaten baserat både på region och på årsbasis uppstår denna effekt. Det är dock intressant att effekten är mindre i storstäder.

Effekterna av Almis lån på nettoomsättning och arbetskraftsproduktivitet är likartade, men effekten är större för nya företag i urbana områden jämfört med äldre företag i glesare områden.

Slutsatser

Resultaten innebär att även om företag i storstäder och kommuner nära storstäder visserligen kan ha bättre tillgång till kredit, så är effekten av en ökad kreditmängd hos dessa företag större än hos företag som är placerade i mera glesa regioner. Att investeringarna är negativa efter att ett företag fått ett lån som syftar till att öka investeringarna, men som visas i Tillväxtanalys working paper (2018:2) så beror detta på att företagen gör en stor initial investering när de får lånet, men färre investeringar åren därefter. Resultaten är alltså inte så negativa som de framstår. Dock är det intressant att se att minskningen är mindre i tätare regioner än i glesare, vilket antingen beror på högre investeringar totalt eller på grund av en snabbare återhämtning av investeringstakten.

Detta resultat ligger i linje med ett stort antal tidigare studier som har visat att storstäder och tätare orter har en högre tillväxt än glesare orter tack vare agglomerations-effekter, god tillgång till kompetent personal samt en enklare tillgång till kunder. Det bör betonas att Almis lån har en positiv effekt på företag även i glesbygd, men att effekten är klart mindre än i tätare regioner och ibland inte statistiskt signifikant. Det kan alltså finnas en relativ brist på kapital i glesbygd, men när dessa företag får tillgång till kapital så får kapitalet inte lika positiva effekter som det gör i tätare regioner.

Sammanfattningsvis verkar det finnas positiva effekter för företag som får lån från Almi, men effekten är klart större i tätare regioner jämfört med i glesare områden. ♦

